

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

27. szám.

Első évfolyam. 1862.

Oct. 31.

Levéltöredékek.

Rotterdam. 1862. Aug. 14.

Tegnap d. e. 10 óraker a vasutra ülvén, dél tájban Haagba érkeztünk. — Könnyebbég és időnyerés végett podgyászainkat magunkhoz sem véve, hanem a vasuti kapus gondjaira bizva, rövid ebéd után egy vezetővel gyalog indultunk be a hollandi király e szék-városába. Megnéztük a királyi palotában levő muzeumot és képtárt, s a Buschba kikocsikázván, a király nyári lakát. Mind ujjabb nagyszerűség. — A Buchból gazdag lakosok szám nélküli nyaralói, bámulatra méltó fák, virágok, rácsozatok és csatornák közt, és egy juharka erdön keresztül, téglá uton tovább haladva, nem sokára Scheweningenben voltunk. — Ah mily szép falu ez! tiszta és csinos, felvirágzott, felkertezett; mintha itt minden ember szokott foglalkozásán kívül egy uttal kertész, építész és művész volna; és mily szép lehet ezen egész ország, melynek falvai és városai mind ilyenek!

A fürdőépületnél a tovább mehetést fizetéssel kellett megváltani. Nem tudtam: a fürdőépület, vagy valamely benne levő nevezetesség, vagy pedig valamely szép kert megnézéseért kellett-e fizetnem? Csak akkor jöttem tisztába, midőn egy e célra készített magas járdáról egyszerre a tenger tárult fel előttünk. Ezért kellett tehát fizetni. Kimondhatatlan meglepő látvány! Épen dagály volt. A megmérhetlen víztömeg lábainknál fehér gyöngyökbe töredezett a nedves porondon és apró csigákon, míg a láthatár legtávolán sötétkék színben olvadt össze a mennyboltozattal. A kiszélesített Hortobágyot e „tenger föld“-et képzeltem magam előtt. látni, melynek egyes kútgémeire a vizen uszkáló hajók árbocjai emlékeztettek, hajh! azon utógondolattal, hogy míg ezek a nemzeti haladást és gazdagságot, azok a társadalom primitív szükségait jelképezik, s míg ezek a nemzet tagjainak elszaporodásától származható anyagi szükségesen segítenek, azok magánosan s nemzeti lassusággal szomorkodnak egy

„megfogyott“ nemzet földén. Roppant, leirhatatlan azon hatás, melyet a tenger látása a kebelre gyakorol s alig tud a szem e csaknem egészen tárgyitalan nagyszerűségtől megválni. — A magasztostól a kisszerűig azonban csak egy lépés van, s néhány pillanat mulya gyermekes kedvem töltt abban, hogy a tenger szélein futkosva, lábaimat a minduntalan előloccsanó habok által csapkodtassam, s a ki és behuzódó viz által partra mosott csigahéjából szedegessek, melyeket mint magam által szedettek haza is viszek.

Scheweningenből a vasuthoz visszatérőben Haag utcáit nézegettük fel; a külvárosoknál olkerestem, hogy hol látnék szegénységet, de sehol sem találtam, a legszélsőbb házak is legalább emeletesek, és ablakaikba alkalmazott állványokon szebbnél szebb virágokkal díszlenek.

Haagból Rotterdamba egy óráig tartott vasutazással érkeztünk, mely alatt ismét elbámultuk a vízzel mindenfelől átmetszett mezőségeket, ezeken legőjit a tarka-barka tehének és juhoknak és százait a szélmalomoknak. És ez az egész vidék többnyire a tenger kiöntései által okozott posványokon, emberi szorgalom által épült! — Érdekes elnézni, mily gyorsan dolgozik a hollandi, hogy csomagolja a heringet, hogy fonja a kosarat, s hogy süti a tésztát, mintha attól félne, hogy mindjárt vége lesz a világnak.

Haagot is metszi néhány csatorna, de nagyobb hajók alá ezeket nem igen használják; de a csatornázat Rotterdamban még nagyobb szerű, mint az amsterdami. Itt már nem csak apró élelmi, hanem a legnagyobb gőzösök is bejutnak a város belsejébe.

Ohajtanám leírni a hatást, melyet az épen szálásunk előtti vizen emelkedő árboczerdő reám tett, de az idő szük volta miatt erről ismét le kell mondanom. Csak azt említem meg, hogy ez a város, ez az egész ország felette gazdag és roppant kereskedelemmel bír. — Tegnap délután épen a több napig tartó kirmessre (bucsu) értünk ide. E szorgalmas nép eléggé helyesen be tudja osztani idejét, és kedélyét, hogy a bohóskodásokban is részt vehessen. Hogy elmulattak a ringlspielen! mennyi gyérnek, mennyi média, mily tolongás, bámulás, sütés főzés! mi

A vonatot elég szerencsésen választottuk, mert általa Amsterdam Haag és Rotterdamban újabb újabb változatok, szépségek és nagyságok élvezéséhez jutottunk.

London. 1862. aug. 15.

Nagyon jól ütött ki, hogy sorsunkat azzal, hogy rövidebb tengeri utat válasszunk, nem igyekeznék kikerülni, hanem Rotterdamból egyenesen ide vettük utunkat a tengeren, melyen töltött időnk borult volt ugyan, de különben annyira kedvező, hogy tartamát csaknem megkeveseltem. Felette érdekelt azon állapotban lennem, melyben az ember nem lát egyebet, mint eget és vizet s legfőleg még közelben majd távolban feltűnő egy-egy hajót. Megkérdeztem érzésimet látmányokról nappal és holdvilágnál; csak azt, melyet a felkelő nap nyújtott, nem élvezhettem, mert virradatkor az ég felleges volt. Várakozásunkban a tengeri betegséget illetőleg kellemesen csalódtunk, mert azt sem a mi szűkebb társaságunk, sem a velünk utazottak közül egyik is meg nem kapta, mit aligha azon körülménynek nem köszönhetünk, hogy roppant nagy hajónk a „Waterloo“ több ezer mázsával terhelve, nem igen hagyta magát hanyattatni, de különben is a tenger, — bár volt egy kis szél, — nem igen zajlott. Gyönyörű szép haragos zöld az északi tenger vize, egészen különböző a folyók zavaros, szennyes színétől.

Az által is jóválasztottnak mondhatom a vonalt, melyen ide jöttünk, hogy a tengert hátrahagyván, a bele ömlő Themse folyón megszakítás nélkül érkezünk ma d. u. 2 órakor London legbelsejébe.

Mielőtt az ember e városig eljut, a tengerparton innen már lát annyit, hogy jogosan elmondhatja, hogy az, a mit tul a nagy vizen, különösen gyáripárt illetőleg látott, ehez képest mind semmi. Százai mellett haladt el az ember különféle nagyságu, épen építés alatti nagy hajóknak, melyek közt legfeltűnőbbek azok, melyek még be nem borított átlátszó vázaikat mutatják, s melyeknek eddig még csupa vas alkotmányán roppant zajjal kalapácsolnak mindenfelé.

Hát még azután London! azzal a véghetetlen sokaságu, majd veszteglő, majd sürgölődő-forgolódó hajóval; azzal a sűrű füst és tömérdek gőzzel, mely levegőjét fölemészti, a föld és ég közötti tért betölti, — az borzasztóan nagyszerű lehet, — azért mondom hogy lehet, mert az első benyomás által nem akarom magamat megvesztegettetni, itélnem csak ezután lehet, mert nem régen érkezünk, s e levelet a magyar ügynökség irodájában az alatt írom, mig haza érkezik a magyar ügynök, a ki nélkül — mint már eddig is látom — meg se mozzanhatunk.

Már is több rendbeli kedvetlenségünk volt, mióta a hajóról kiszállánk. Mikor már bérkocsizoz ju-

tottnak véltük magunkat s bele ülni akartunk, három hordász azon színléssel, mintha ők nekünk jobbat akarnának, — erőt vett könnyebb podgyászainkon s futottak vele, mig egy nehezebb bőröndöt rajtunk hagytak, melylyel a szakadó esőben nekünk is futni kellett, hogy őket beérjük, s holmink el ne vesszen; azután a bérkocsissal volt, tulságos követelése miatt izetlenségünk; továbbá az ügynök távolléte idejét né-mely részben hasznosítani akarván, magunk által keresett vendéglőben, evési kísérleteket tettünk, igen rossz sikerrel, de erszényünknek annál nagyobb meghuzatásával.

Az orsz. m. kert. társulat által Debreczen-be rendezett kerti és gazd. termények kiállításának díj osztása.

(Vége.)

C.) Jegyzőkönyvileg dicsérettel megemlítésre méltóknak találtattak:

a.) A gyümölcsészeti osztályból.

61. Fried Károly Debr.
62. Az „István“ gőzmalom kerte Debr.
63. Kappéczy Pál Debr.
64. Kovács János libakertes Debr. párizs és jeges almájának kiemelése mellett, ki egyszersmind 2-dik r. díjra: egy 2 frtos tallerra is érdeme-sítettett.
65. Özv. Megyaszay Sámuelné Debr.
66. Simonffy Sámuelné Debr. birsalmájaért.
67. Szentgyörgyi Mihály Debr.
68. Özv. Varga Józsefné Debr.
69. Vég Sándor Debr.

b.) A konyhakertészeti s gazdasági osztályból.

70. Áron Manóné Debr. befőtteiért.
71. Caderász Violandné Debr. befőtteiért.
72. Domokos Lajos Debr. aszaló mintájaért.
73. Fried Károly Debr.
74. Frohner Bernát Debr. boraiért.
75. Jéger József Debr. boraiért.
76. Kappéczy Pálné Debr. befőtteiért.
77. Kardos László Debr. több nemű kiállítás-mányaért.
78. Ifj. Király Mihály Debr. mogyoróiért.
79. Ifj. Konrád Sámuelné Debr. befőtteiért és izgéiért.
80. Kovács Ferencz Debr. bogár szőlőiért.

81. Kovács János tr. Debr. szőlő és dió kiállítványaiért.

82. Megyessy Lajos Debr. szőlőjeért.

83. Simonffy Imréné Debr. befőtteiért.

84. Somogyi Károly Debr. gazdasági terményeiért.

85. Szabó Bálint Debr. befött somjaért.

86. Szabó József tanító Debr. kerti veresboraiért.

87. Telegdi Szontag Aurélia Debr. izgéiért.

88. Tóth Antalné Debr. befőtteiért.

V é g r e

a már említett négy egyéneken kívül, kik 1-ső r. dicséző oklevelet is kaptak, elő rendű díjra: egy-egy körmőczi aranyra érdemesítették még:

89. Kis András Debr. összes zöldségeiért, de különösen tormájaért.

90. Fényi Józsefné Debr. fehérkenyereért; és másodrendű díjra: egy-egy 2 frtos tallérra érdemesítették:

91. Tiba Andrásné és

92. Bányai Andrásné Debr. pereceikért.

93. Kocsis Andrásné Debr. barna kenyereért.

Jegyzet. A pénzjutalmak az orsz. bizottmány elnöke által még a kiállítás alkalmával szétszattak, az oklevelek pedig az orsz. társulat által kiállítva, Pestről fognak szétküldetni.

Pályázatügy.

A „Kazinczy“ alapítványi összeg ez évi kamatából, két pályafeladatra tüzetett ki jutalom.

Az első pályafeladatra, (magyar történelmi beszély,) egy pályamű érkezett be „A szerelem hullámai“ czimmal és ily jeligével: „Emlékezzünk régiokról.“

A második feladatra (költői rajz az életből) két pályamű érkezett be; az egyik „Esti kép“ czimmal és „Et jam culmina fumant, majoresque cadunt altis de montibus umbrae . . . Virgil“ jeligével; a másik „Szerelem, dicsőség, elégtelenség“ czimmal és „béke már részem“ stb. jeligével.

E pályaművek a casinó elnöke elnöklése alatt egy, casinoi tagok és főisk. tanárokból álló bíráló választmány által megbíráltatván, következő ítélet mondatott ki:

A „szerelem küzdelmei“-re nézve: — Szerző részint mellőzi, részint félremagyarázza, részint pedig maga csinálja a történelmet. Művében semmi indokolt kifejtés. Az irály emelkedettség nélkül való, olykor unalmas.

Az „Esti kép“-re nézve. — Eltekintve attól, hogy a fellábas sorok ily komoly költeményhez nem jól választvák, a caesurák általában hiányzanak, a szórakás ellen több vétség előfordul, az epithetonok sok helyen rosszul alkalmazvák, — hogy továbbá a 2-dik 3-dik és 4-dik szakban nappal és éj együtt és egyszerre rajzoltatnak, a 11-dik szak négy utolsó sora pedig az egészből kirí és mindenesetre kiigazításra vár. — a mű kezdőtől csinos költeménynek találhatik. A mű alapja kerekded, a kivitel elég jól kezeltetik, az estéhez kötött kedélyállapot jól van tartva, a rimek meglehetősen ügyeseket tanusítanak. — Egyébiránt ajánlatik szerzőnek, hogy stylban szabotosságra és a képek rajzolásánál világosságra törekedjék.

A „szerelem, dicsőség, elégtelenség“-re nézve. — Már a tárgy is, eszményiségénél fogva nem lehet rajz az életből, kivitele pedig szerzőnek egyáltalában nem sikerült. — Az alak e rövid műben 7—8 féle; a mérték nincs a hangulathoz alkalmazva; még az egymással rimelő szótagok közt is különböző számú szótagok szerepelnek; a rimek pongyolák; caesurának semmi nyoma; az eszmék mindennapiak, a logikai összefüggés hiányzik stb.

Ezeknél fogva a bíráló választmány az első és harmadik pályaművet jutalomra érdemesnek nem, a másodikat pedig 5 arany jutalomra találta méltónak. Az „Esti kép“ jeligés levelkéje felbontatván, szerzőül **Cserna Géza** joghallgató tűnt ki, a többi jeligés levelke elégtelített, a jutalom pedig a nyertesnek ünnepélyesen átadatott.

Reményünk van, hogy a nyertes pályamű lapunkban fog közöltetni.

K i v o n a t

a debreczeni színügyi-egylet 1862. oct. 23-án tartott választmányi ülése jegyzőkönyvéből.

47/17. szám.

Olvastatott Reszler István színigazgatónak oct. 22-ről kelt, s a színügy pangó helyzetét őszintén részletező jelentése, melyben előterjesztvén, miszerint a 14 páholy, 4 támlány és 13 zártszék biztosításával részint havonként kötelezett 634 frt — hozzá tudva még a napi bevételek előre nem gyanított csekélységét — nemcsak társulata fenntartására, de a naponkénti veszteség kétharmadrészének fedezésére sem elegendő; azon kéréssel járul a választmányhoz: szíveskednék határozottan mielőbb nyilatkozni az iránt, lehetne-e kilátás arra, hogy a választmány hathatós közbenjárása folytán a bérletenkint biztosított összeg 1500 frtra emelkedjék, mivel ellenkező esetben —

nehogy elkerülhetlen bukása csak súlyosbodjék — más téli szállás kiszemelése iránt lenne kénytelen a szükséges intézkedést megtenni.

V é g z é s.

A választmány nyugodt öntudattal kimondhatja, miszerint a bérlet biztosítása iránt fáradságot nem kímélve mindent elkövetett, s így a csekély eredmény nem a kellő intézkedés elhanyagolásában, hanem a színészetre nemcsak itt helyben, hanem hazaszerte szerfölött kedvezőtlen társadalmi s pénzvviszonyok által előidézett nyomtasztó helyzetben keresendő. Nehogy azonban a választmány akár a folyamodó, akár a színészet ügyét áldozattal is fölkaroló kis közönség részéről közönyösséggel vádoltathassék, s főleg hogy magát is alaposan megnyugtathassa, miszerint a hazai színészetnek még ily mostoha viszonyok közt is ily rövid idő alatt bekövetkezett s különösen az állandó színház közelgő megnyitási idejére is káros hatású bukása csupán és egyedül a közönség részvétlenségének s nem a választmány hiányos intézkedéseinek tulajdonítható, elhatározott még egy utolsó kísérletet tenni oly formán, hogy a zártszékek térrajza azonnal minden választmányi tagnak azon fölhívással küldessék meg, hogy mindegyik bizalmasabb ismerősei körében egész buzgalommal oda hatni törekedjék, hogy egy hét leforgása alatt legalább öt zártszéknek hat bérletre leendő biztosítását eszközölje, s eljárásáról f. hó 29. d. u. 3 óráig az elnököt értesitse, hogy így a f. hó 30.-kán tartandó ülésben Reszler igazgatónak az eredményhez képest határozott válasz adathassék.

A zártszékek térrajzain ki van jelölve, hogy melyik választmányitag mily számú zártszékek biztosításának eszközzésére van megbizva. Egyébiránt ezen intézkedéssel a bérleti kívánók nincsenek korlátozva, hogy más zártszéket is ne bérelhessenek, mint azt melynek biztosítására azon választmányitag megbizott, ki által bérletre felszöllittattak. S ha a választmányitagok e részben egymással érintkeznek, s különösen ha a már lefoglalt zártszékeket a Márton László ur kereskedésében közszemlére kitett térrajzon időnként megjelölik, minden zavarnak könnyen elejét lehet venni. Miután ezen végkísérlettel a debreczeni színészet ügye, s ezzel együtt a debreczeni közönség jó hírnevének a haza színe előtti megmentése a választmányitagok kezébe van letéve, méltán megvárhatja a választmány egyes tagjai ügyszeretetétől és buzgalmától, hogy a kitüzött feladat megoldására fáradságot nem kímélve egész erőfeszítéssel mindent elkövetendnek. Ha az illetőknek előadandják, miszerint jelenben többé már nem műélvezetről, hanem oly áldozatról van szó, melyet mindenkitől kinek anyagi viszonyai engedik, a hazai ügy és a város jó hírneve követel: biztosan reményli a választmány, miszerint

az áldozatokban soha nem fukar debreczeni közönségnél erélyes eljárás mellett sikerülend oly eredményt érni el, mely ha tekintve a helyzetet fényesnek nem mondható is, legalább a színészet ügyének elejtéséből reánk háramló szegyéntől menekülést lehetővé teendő.

Hogy a sikeres eredmény biztosításához az egyelet saját részéről is járuljon, elhatározott, hogy az egyik nagy páholynak 6 bérletre biztosítását oly formán vállalja el, hogy a kitüzött ár 240 firt a Reszler igazgatónál lévő kölcsönből leszámíttassék, s miután az egyelet mint ilyen, a páholt nem használhatja, annak a bérletben rendezendő előadások alkalmával Borsos Ferencz pénztárnok s a színigazgató által egyetértőlegesen eszközöndő kiadásából bejövendő összeg az egyelet pénztárába fizetessék.

Kiadta

Kerekes József.

jegyző.

(E lépés eredményét csak jövő számunkban közölhetjük; addig is figyelmeztetjük t. cz. olvasóinkat, hogy bár a határidő lejárt: még mindig bérelhetnek.)

Könyvismertetés.

Magyar ipar és kereskedelmi levelező és az egyszerű könyvvitel kereskedők és iparosok használatára szerkeszté Violet Ottó. — Eger. Violet Ottó. 1863. Ára ?

Talán hallgattunk volna azon fennebbi czimű férczelményről, melylyel néhányunkat, kik a magyar kereskedelemnek még eddig csekély irodalmát felvirágozni, s annak gyér teremtményeit pártolni ohajtjuk, mint előfizetőket, egri könyváros Violet Ottó ur megrontani nem átalott; hallgattunk, mert egyrésztől nem gondoltuk, hogy a midőn jó könyvek sem terjednek kellő arányban, a rosszak elhatalmasításától kelljen félni, másrésztől arra vártunk, hogy az irodalomnak nálunk avatottabjai tiltakozandnak ily műnek a hézagpótlás emlegetésével terjesztése ellen. De miután az „Alföld“ a „Győri közlöny“ és a „Bihar“ban e könyvet ajánlani látjuk: mi kérjük ügyfeleinket, hogy azt másképp meg ne vegyék, mint ha mulatni akarnak a benne foglalt kereskedősi gyermekjátékokon, és a 127 lap félig is alig benyomtatott papírján olvasható oly sokféle semmiségeken, hogy a kérdéses „nesze semmi, fogd meg jól“ tüzetes bírálata, e könyvnél sokkal vastagabb könyvben sem teljesíthetnék elég kimerítően.

Legyen elég itt belőle mutatványul csak egy levelet, még pedig a szerző saját üzleti körlevelét közölnünk, mely betüről betüre így szól:

„Violet Otto Bel- és külirodalmi könyv-, mű-, hangjegy és papirkereskedése Egerben. — Alkotmányunk életbe lépte után a szószabadsággal az iroda-

lom is újabb lendületet nyert; szükségesnek véltem Egerben, Hevesmegye értelmisége főhelyén egy új könyvkereskedést nyitni, mely a fentebbi cím alatt a t. cz. közönségnek minden szakomba vágó igényeit kielégíteni törekszik, utalva azon elvekre, melyek üzletemnek alapjául szolgálnduk. — Mint az összes magyar irodalom közvetítőjévé emelkedve, erőm szerint azt terjeszteti kötelességemnek válaltam. — A szives megrendeléseket pontos gyorsasággal kezelni főgondom leszen. — Egernek eddigi közlekedési hiányát ismervén, Pozsony, Bécs és hazánk fővárosában tett tapasztalatomra támaszkodva, — könnyű leszen minden eddigi hiányokat gondosan kerülnöm, s tudni fogom — intézkedéseimet úgy rendezni, hogy a t. cz. közönség teljes meglegedését megnyerhessem. — Könyveket illetőleg, magyarhoni kiadókkal közvetlen összeköttetésem s nagyrészt személyes ismeretségem levén — minden könyv nálam azonnal árfölemelés nélkül leszen kapható. — Hangjegyek nagy választékban mindig teljesítve; műdarabok, főleg hazánk nagy férfainak arcképcsarnoka közszemlére ajánlatik. — Iskolai könyvek ügyébni rendelkezésem szerint minden használható könyvek találhatók lesznek; a talán itt nem levőket pedig a legrövidebb idő alatt szerzendem meg, mire a t. igazgató tanár urakat előre is figyelmeztetni bátor vagyok. — Hirlapokban bár mely könyvkereskedés által hirdetett könyvek nálam ugyanazon időben és áron megszerezhetők. — Bel- s külföldi ujság, divatlapok és folyóiratokra előfizetéseket elfogadok, s azok elküldését pontosan eszközölöm. — Irodalmi ujdonságok időnkénti megtekintéséről, minden irodalom-pártolónak megküldöm azt, mit a tullanpon tájékozásomul megnevezni lesz szives. — Szakomba vágó tárgyakat illető felvilágosítással, könyvjegyzékekkel, s a két hóban megjelenendő irodalmi közlönyvel díj nélkül szolgállok. — Továbbá ajánlom a vezetésem alá adott papir-, író- és rajzszerkereskedést, mely az említettek választékában mind az árak illendőségéről kezeskedik. — A fentebbiek elősorolása után szabadjon reménylenem, hogy e hazafiságban lelkes, buzgó irodalom-pártoló t. Egevárósa, illetőleg tek. Hevesmegye is képes egy ily irodalmi intézetet nemcsak főtartani, hanem virágzásba is hozni.

Eger, nyárutó 1861. Hazafiu tisztelettel Violetto.

Közélet.

E lap szerkesztője tegnap d. e. 9 órakor hadi törvényszék elé állittatván, több vádpontra mint például egy általa f. hó 20-kán a kertészeti-egylet által rendezett lakomán mondott felköszöntés, és a „Hortobágy“ 18, 22, 23, és 25-dik számaiban meg-

jelent némely cikkekre nézve kihallgattatott, és szava mellett szabad lábon hagyatván vád alá helyeztetett.

Zeneegyletünk f. hó 28-dik napján elhatározván, hogy a zenede vasárnap nov. másodikán ünnepélyesen megnyittassék, a megnyitási ünnepély részleteire nézve következő tervrajz állapotott meg:

Az ünnepély kezdete d. u. 3 órakor leend a zenede helyiségén. — A zeneegylet elnöke az intézetet megnyitván, az intézet elválasztott három tanára következő szakelőadásokban mutatja be magát:

1. Kölcsei „Hymnus“-a. Férfi négyes. Előadják Gáspár Ignác énektanár vezetése alatt Ujfalusi József, Benedek László, Biró Antal, Daróczi Károly, Győri Kálmán, Kovács Sándor, Pap Gergely, Rác Lajos, és Sáfár Imre műkedvelők.

2. Regélő hangverseny. (Concert paraphrase.) Liszt Ferencz után, zongorán előadja Emmert Antal zongoratanár.

3. Nagy hallgató magyar. Reményítő. Hegedűn zongorakisérettel előadja Cohn Adolf hegedűtanár.

4. „Hazánk.“ Férfi négyes Töröktől. Előadják Gáspár I. vezetése alatt az első számnál megnevezett műkedvelők.

5. Hegedű hangverseny. Van Beethoven Lajostól. Zongorakisérettel előadja Cohn A.

E megnyitásra az illetők (u. m. alapítók, részvényesek, szülék, gyámok, és mindezek családai) meghivatnak.

Ohajtotta volna ugyan a választmány e megnyitást az által tenni még ünnepélyesebbé, hogy az egész közönséget meghívja, s a beirt növendékek előre nem remélt nagy számának bemutatása által, az irányában nyilvánult közbizalomról, már mint eredményről, — a tanárok szakelőadásai által pedig a jövő biztos alapjáról mindenki előtt, nyilvánosan számot adhasson; de a helyiség szük volta miatt le kellett ez eszméről mondanía, s csak a közelebről érdekelteket hívhatta meg. — Még így is azon szerencsés kellemetlen helyzetben van, hogy a közelebb érdekeltek megférhetése felett is aggódnia kell.

Adja isten, hogy a közönségnek még nagyobb érdekeltsége, nagyobb helyiség szerzésére képessé tegye.

Az „emlékkert“ társulat teljhatalmu bizottmánya f. hó 25-diki ülésében célját és eszközeit tekintetbe vevén, jövő munkálkodására nézve azt határozta, hogy a Gelenczei P. Kacskovics I. Pfanschmied K. és Vas P. urakból álló bizottmány, Csának J. és Farkas F. urak által megerősítettén, az

angol modorban, de egyébiránt saját belátásuk szerint alakítandó kert helyiségének felásatását és egyengettetését azonnal vegye munkába, és a kertet 1500 frt erejéig a péterfiai burkolat felől mindenestre vassal, a többi oldalakon pedig a mivel lehet, keríttesse be. A vaskerítésre nézve azon elv mondatott ki, hogy az, ha csak lehet, helybeli iparosok által, — és csak ha a munka és költség így hátrányosan találnának mutatkozni, készttessék külföldön. — A közönség érdektségétől függ, hogy az egész, vassal, diszesen mielőbb körülkerítessék. — A társulat pénzereje ez idő szerint mintegy 2600 forintból áll.

Molnár György ügyvéd ur f. hó 28-dikán d. u. 6 óraker hagyta el katonai börtönét, melyben nyolcz napot, a körülményekhez képest elég jó bánásmód alatt töltött. — Kiszabadulása után azonnal a színházba sietett, hol pályaművet adtak, melynek ő egyik bírálója. — Különös! hat óraker rab, hét óraker bíró.

Pesti lapokban közelebb azon örvendetes hirt olvassuk, hogy a budai népszínház ügye, egy még eddig meg nem nevezett hazafi nagylelkű ténye által, legalább egy időre biztosítva van. — A hol legnagyobb a szükség, oda legközelebb van az isten.

A berlini magyar egylet által fölszóllítottunk, hogy lapunkban az egylet ügyei közlésének tért nyisunk. — Szívesen teljesítjük e kérelmet, a mennyiben lapunk szük köre engedi; s úgy a beküldött cikkekét mihelyt lehet, közöljük, mint az ezutáni közléseket, mindenkar szívesen fogadjuk.

Folytatása a debreczeni zenedébe tanulás végett felvett növendékek névsorának. (I H. 25. sz.)

Az énektanostályban: Dobray Nina, Vay Laj. Sichermann Regina, Csonka Lina és Jozéfa, Uray Irén, Tóth Guszt. Máthé Róza, Vida Lajos, Strosz Fer. Halassy Sar. Kövessy Im. Ferenczy Laj. és Elek, Harsányi Már. Dusóczky Ist. Rácz Már. Szombathy Már. Stenczinger Kár. Nyeste Ist. Porokoláb Ján. Barkász Alb. Tóth Dezső. Diószegi Lász. Sándor Gásp. Domokos Alb. Dolinay Gyula. Beke Lász. Falusy Jós. Budaházy Janka, Simonffy Emil, Des-Combes Henrik, Garbóczy Fer. Szövérdfi Géza. Beszterczei Bert. Lobmayer Luiz és Már. Fehér Erzs. Moll Ida és Gyula. Vecsey Sánd. Szanka Ludov. Szilágyi Ilka, Varga Már. Papp Irma, Kollát Ter. Jul. és Alb. Gáspár Róza. Smitál Jul. Sir Anna, Barcsay Em. Am. és Alb. Budaházy Izab. Berghofer Ak. és Ida, Körner Vilma. — A már közlöttekkel együtt az énektanostályban 111 növendék, 53 leány és 58 fiu. (A növendékek összes száma oct. 28-ig 180 volt.)

Ugy halljuk hogy a debreczeni ketészeti egylet nov. hó 16-dikán közgyűlést tartand.

Beküldettek: I. Dévai Biró Mátyás első magyar reformátor életrajza és irodalmi művei. Irta Révész Imre. (Pest. Kiadja Osterlamm Károly. 1863. Ára nincs kitéve.) „Valóhan káros és szánakozásra méltó dolog” — így sohajt fel szerző, Pósházi Jánossal — „hogy más egyéb nemzeteknek példajok szerint, a mi országunk első egyházi reformatorairól teljes história nem irattatott,” — s miután Erdősi János m. pr. reformatorról már közrebocsátott egy önálló füzetet, most „a tudomány s különösen a prot. egyház történelme iránti szeretet, s a nemzeti és a felekezeti becsület érdeke által inditva,” azon Dévait ismerteti 125 lapra terjedő jeles művében, kinek életrajzát irodalmunk szegényére, „a német közönség, 1864 óta önálló műben olvashatja.”

A mű részletes ismertetését szaklapokra bízván, egy idézetet közlünk itt belőle.

„A magyar nemzetnek” — mondja szerző a 15-dik lapon — „hitem szerént nem kevés dicsőségére válik az, hogy mindazon történelmi értékű nagyobb szerű eszmék és mozzanatok, melyek valamely nemesebb célokért, eszményekért küzdve, az idők folyamán feltűntek, a magyar keblekben rendszerént erős viszhangra találtak. Ha csupán a vallásos élet mezejére tekintünk is: waldensek, hussiták, confessióktól független szabad protestansok, lutheránok, calvinisták, unitáriusok, anabaptisták, szombatosok stb. tűntek fel, nemcsak, de vívták a szellem harcát e haza földén, most kisebb majd nagyobb önállósággal és szerencsével. Ám dicselkedjen némely népek a magok khinai falaival, melyekkel az eszmék szabad légjárását maguktól elzárták: a magyar, megfogya bár a harcokban, de meg nem törve, érzéttel áll meg a világszellem irlőszéke előtt, mert erejéhez képest mindig hű bajnoka vala a lelki szabadságnak s az emberiség minden nemesebb érdekeinek.”

Ezen idézetből világosan kitűnik a szellem, melyben jelen könyv iratott, s ha még hozzá tesszük, hogy itt is mint általában Révész műveinél, főszköz a történelmi források nyomozása és a bírálatos eljárás, hogy e könyv az életiraton kívül Dévai irodalmi műveinek értekezésszerű ismertetését tartalmazza, a többire nézve megszerzését és elolvasását ajánlván, lapunk köréhez képest elmondtuk az elmondandókat.

Végül nem mintha a mű becséből levonni akarnánk, csupán egyéni véleménykint megjegyezzük, hogy inkább szeretnők, már csak a protestans vallás szellemét tekintve is, ha az ilyen s általában az egyházirodalmi művek nyelv és helyesírás tekintetében a megállapított rendszer, vagy legalább a mi még épen nem tökéletes rendszerünk megállapított részéhez alkalmaztatnának; s különösen a tudós szerző, ki mindezt kétségkivül jobban tudja, mint mi, ne írna „feltűntek” „a magok khinai falai” „minden érdekek” és több efélétt, mint csak magában a fennebbi egy-két sornyi idézetben is olvasható.

2 Csorjebokor. — Irta Tihamér Győr. Sauerwein Ottonál. 1863. Szerző tulajdona. Ára? — Tihamér az irodalmi új nemzedék egyik jelesebb tagja, s e 112 lapra terjedő versfüzetében szép művekkel találkozunk. Jó lélekkel ajánlhatjuk a közönségnek.

Piaczi árák oct. 28-kán.

Közép ár: 1 pozsonyi mérő tiszta buza 3 frt. 60 kr. — Kétszeres 3 frt. 20 kr. — Rozs 2 frt. 20 kr. — Árpa 1 frt. 77 kr. — Zab 1 frt. 52 kr. — Tengeri 2 frt. 30 kr. — Köles 2 frt. 30 kr. — Kása 4 frt. 60 kr. — Egy mázsa szalonna 33—36 frt. — kr. — Egy font marhahus 16 kr.

Vasuti-menetrend

1862. máj. 1-től kezdve, érvényes az 1862. nyári havakra.

I. Kassa és Nagyváradszéle	Bécs ind.	8 óra — perc este	7 óra 45 perc. reg.	
	Pest „	6 „ 25 „ reg.	5 „ 35 „ délu.	
	Czegléd „	9 „ 27 „ „	8 „ 24 „ este	
	Szolnok „	10 „ 27 „ „	9 „ 42 „ éjjel	
	Püsp.-Ladány „	1 „ 26 „ délu.	1 „ 20 „ „	
	Debreczen „	3 „ — „ „	3 „ 47 „ reg.	
	Tokaj „	5 „ 25 „ „	8 „ 4 „ „	
	Miskolcz „	7 „ 19 „ este	11 „ 1 „ déle.	
	Forró-Encs „	8 „ 28 „ „	12 „ 52 „ dél.	
	Kassa érk.	9 „ 51 „ „	3 „ — „ délu.	
II. Aradszéle	Bécs ind.	8 óra — perc este	7 óra 45 perc. reg.	
	Pest „	6 „ 25 „ reg.	5 „ 35 „ este	
	Czegléd „	9 „ 42 „ „	8 „ 39 „ „	
	Szolnok „	10 „ 40 „ „	10 „ 11 „ éjjel	
	Mező-Tur „	11 „ 46 „ „	12 „ 14 „ „	
	Csaba „	1 „ 22 „ délu.	3 „ 9 „ reg.	
	Arad érk.	3 „ 3 „ „	6 „ — „ „	
	III. Kassa és Nagyváradról Pest és Bécsfelé	Kassa ind.	5 óra 26 perc reg.	11 óra — perc. déle.
		Forró-Encs „	6 „ 39 „ „	1 „ 3 „ délu.
		Miskolcz „	7 „ 57 „ „	3 „ 2 „ „
Tokaj „		9 „ 35 „ „	5 „ 35 „ „	
Debreczen „		12 „ 12 „ reg.	10 „ 29 „ éjjel	
Püsp.-Ladány „		1 „ 45 „ délu.	12 „ 56 „ „	
Szolnok „		4 „ 44 „ „	4 „ 43 „ reg.	
Czegléd érk.		5 „ 41 „ este	5 „ 54 „ „	
Pest „		8 „ 37 „ „	8 „ 45 „ „	
Bécs „		6 „ — „ reg.	6 „ 33 „ este	
IV. Arad Pest és Bécsfelé	Nagyvárad ind.	11 „ 12 „ déle.	9 „ 30 „ este	
	B.-Ujfalu „	12 „ 5 „ dél.	11 „ — „ éjjel	
	Püsp.-Ladány érk.	12 „ 54 „ „	12 „ 16 „ „	
	Arad ind.	12 óra 41 perc délu.	8 óra 20 perc este	
	Csaba „	2 „ 17 „ délu	11 „ 13 „ éjjel	
	Mező-Tur „	3 „ 50 „ „	2 „ 3 „ reg.	
	Szolnok „	5 „ 9 „ „	4 „ 12 „ „	
	Czegléd érk.	5 „ 56 „ este	5 „ 39 „ „	
	Pest „	8 „ 37 „ „	8 „ 45 „ „	
	Bécs „	6 „ — „ reg.	6 „ 33 „ este	

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

A vasúthoz csatlakozó postakocsik indulnak:

Aradról Szebenbe, mindennap este 6 órakor az utasok fölvételével.
 Nagyváradról Kolozsvárra, mindennap este 6 órakor. (Az utasok fölvételével.)
 Nyíregyházáról Szathmárta, vasárnap, szerdán, pénteken este 6 órakor.
 Nyíregyházáról Beregszászba, naponként reggel 6 1/2 órakor.
 Nyíregyházáról Nagybányára hétfő, kedd, csütörtök, szombat este 6 órakor.
 Tokajból S. A. Ujhelybe, mindennap este 7 órakor.
 Kassáról Lőcsére mindennap éjjeli 1 órakor.
 Kassáról Przemyslbe szerdán és szombaton délután 2 órakor.
 Kassáról Szigethre mindennap este 10 órakor.
 Kassáról Munkácsra mindennap este 10 órakor.

Az igazgatóság.

Kiadó: a debreczeni Szinügyegylet.

Szerkesztő: Illésy György.

Nyilttér.

Nyilatkozat.

Alólirott a „Phönix“ biztosító társaság iránti kiérdemlett köszönetem kijelentésével kívánom nyilvánosságra bocsátani, miszerint f. év aug. 31-kén Bihar megyei Kis Jenői pusztán történt tűz esetről, biztosított szalmás életneműek és takarmány készletek elégséiben szenvedett kárait a nevezett társaság a helyszíneni szemle és becsü nyomán debreczeni főügynök Spitzer Jakab ur által a legnagyobb méltányosság mellett rövid idő alatt megtérítette.

Kelt Sarkadon 1862 oct. 20.

Lakatos Sándor mk.

Hogy a fennebbi nyilatkozat az illető név aláíró és személyesen megjelent Lakatos Sándor ur által saját kívánata nyomán adatott ki, hivatalosan igazolatik. — Kelt Sarkadon 1862 oct. 20.

Baróthy Elek mk.

Sántha Pál mk.

Nyilvános köszönet.

Alólirott, mint az érszentkirályi reformált egyház főgondnoka, kötelezve érzem magamat a Phönix biztosító társaság iránti köszönet kifejezésével nyilvánosságra bocsátani, miszerint a nevezett egyház részéről biztosított és f. évi sept. 20-dikán elégett tárgyaiban szenvedett kárát a helyszíneni szemle és becsü nyomán a legméltányosb eljárás mellett, debreczeni főügynök Spitzer Jakab ur által minden hiány nélkül azonnal megtérítette.

Kelt Érszentkirályon. 1862. Oct. 20.

Balásy Károly.

mint az érszentkirályi ref. egyház főgondnoka.
 Előttünk: Kaizler Imre. m. k. Szentkirályi László. m. k. Nagy Gábor. m. k. Losonczy József. m. k. egyháztanácsosok.

Nyilvános köszönet.

Mi alólirott szathmármegyei Madarász község elöljárói kötelezve érezzük magunkat, a Phönix biztosító társaságnak kiérdemlett hálaköszönetünket kijelentve nyilvánosságra hozni, hogy a Phönix biztosító társaság e folyó evi aug. 24-dikén történt tűzvésznel károsult és biztosított lakostársaink kárait, debreczeni főügynök Spitzer Jakab ur által a legnagyobb méltányossággal és pontossággal rövid idő alatt megtérítette.

Kelt Madarászon 1862. Sept. 20.

Drágos György. Papp László. Biró.
 Jegyző. (P. h.) Smid Jós. Szuha Dem.
 Pósnér Ede. Ügynök.

HIRDETÉSEK.

Pályázat nyitattik

az „István“ gőzmalomtársulatnál Debreczenben 1863-dik évi január 1-ső napján üresedésbe jövő igazgatói állomásra, melylyel 2000 o. é. forint határozott évi fizetés, s az üzleti tőke 6% kamatjának levonásával fennmaradó tiszta jövedelemnek 4%-ja van egybekötve.

Ezen járandóságért az igazgató minden idejét a malomüzlet körüli működésre fordítani köteles.

Eunélfogva a pályázni kívánók felhivatnak, hogy az általuk nyújtható biztositékról, szakképességökről, a kettős könyvvitelben, s miután a könyvek magyar nyelven vezetettek, a magyar nyelvben jártasságukról, eddigi működésökről szóló okmányokkal fölszerelt ajánlatukat, abban tetszés szerint más feltételek kitűzése mellett is, — fennevezett társulat elnökségéhez, honnan megkeresésökre írásban, vagy szóval felvilágosítások adatnak, — folyó 1862-dik évi december 10-kéig adják be. —

Kelt a debreczeni „István“ gőzmalomtársulat 1862. évi october 11-kén tartott választmányi üléséből.

Komlóssy Imre mk. elnök.

Vincze Viktor mk. jegyző.

Eladó gőzmalmi részvények keresetnek. Értekezhetni iránta a gőzmalmi irodában, a pénztárnokkal.

A legközelebb felállítandó **Zenede** tanulóinak kis és nagy **Hegedűk, Gordonkák, Fuvolák, Hangorák, Sipolák, Kürtök, Harsonák,** — valamint római **lurok, nyirettyük, sodrott rézhurok, gyanták** stb. ajánlatnak **Szepessy Antal** diszáru kereskedő által.

Eladó tartály.

Egy kis kereskedés fel szerelésére igen alkalmas **tartály** (stelage) fiókokkal ellátva meg lepőleg olesó áron szerezhető meg

Nemes Gábor és Társánál.

Eladó tanya.

a parlagon, a savósguti dűlőben, Vecsey és Csáthy urak szomszédságában. — Értekezhetni iránta a czeplédutezai 2155 sz. a. ház emeletében.

Alólirtak tisztelettel jelentik, hogy az általánosan hires **Ditmár B. féle orsz. szab. bécsi lámpagyár** gyártmányaiból ez idényre gazdag választéku

Lámpa-raktár

rendeztek, s elvannak látva mindennemü mérsék, iroda, falli, gazdasági, konyha, dolgozó és éji lámpákkal.

Ugyancsak nálok kaphatók a legfinomabb mérsék lámpaolaj, phönix takaréknél, villanyos gyújtók, lámpaüvegek, üveggyölyök, stb.

Tatray és Führer.

38^{dik} ÁRJEGYZÉK

az „István“ gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztrák értékben, kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	44	frt.	80	kr	Rözsliiszt 2-dik rendű	5	frt.	20	kr.
B. ugyanaz apró	44	"	80	"	00. árpakása	14	"	"	"
C. dara középszerű	42	"	80	"	0. árpakása	13	"	"	"
0. királyliszt	13	"	80	"	1. árpakása	11	"	"	"
1. lángliszt	12	"	60	"	2. árpakása	9	"	"	"
2. montliszt	11	"	40	"	3. árpakása	7	"	"	"
3. zsemlyeliszt	10	"	"	"	4. árpakása	6	"	"	"
4. fehérkenyérliszt 1-ső rendű	8	"	"	"	Árpaliszt	2	"	60	"
5. ugyanaz 2-dik	7	"	"	"	Dereze	2	"	60	"
6. barnakenyérliszt	5	"	40	"	Lábliszt	2	"	60	"
Kétszerliszt	6	"	50	"	Korpa	2	"	20	"
Rözsliiszt 1-ső rendű	7	"	60	"	Buzaalj	2	"	80	"

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétet azonban a vevő visszakapja, ha a zsákokat, az elvitel napjától számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszazájtja.

Debreczen 1862. Sept. 22.